

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Prezentace předmětu: **Geografie cestovního ruchu**

Vyučující:
Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

3. Vliv CR na ekonomiku, přírodní prostředí a kulturu

Tato přednáška byla vytvořena pro projekt „Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě“

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Předmět:
Geografie cestovního ruchu

- Pozitivní x negativní**

  - Podle složky geografického prostředí**
    - Environmentální (vlivy na krajinu)
    - Ekonomické
    - Socio-kulturní

  - Vlivy působící na organizaci prostor**
-

Klasifikace vlivů CR na geografické prostředí

Hledisko hierarchické úrovně

- Globální
- Národní
- Regionální
- Lokální

Hledisko času

- Krátkodobé
- Dlouhodobé

Hledisko charakteru

- Vratné změny (vlivy)
  - Nevratné změny (vlivy)
-

Vlivy CR na geografické prostředí

- Ve významných rekreačních oblastech se cestovní ruch řadí k těm **hospodářským činitelům, které znehodnocují přírodní prostředí.**
  - Za posledních dvacet roků zaznamenáváme **výrazný vzestup negativního působení cestovního ruchu na přírodní prostředí ve všech význačných rekreačních oblastech cestovního ruchu světa**
  - Za účelem vysoké návštěvnosti se trvalé objekty cestovního ruchu budují **v přírodně nejatraktivnějších rekreačních prostorech, v místech přírodně nejzachovalejších a nejhodnotnějších**
  - Vysoká návštěvnost zpětně ovlivňuje všechny krajinné složky přírody**
  - Dopad negativních vlivů se kromě přírodního prostředí **projevuje i v estetické, hygienické a sociálně-psychologické sféře**
-

-
- ❑ **Negativní důsledky** cestovního ruchu na přírodní prostředí se projevují zabíráním zemědělské a lesní půdy.
  - ❑ V některých exponovaných oblastech cestovního ruchu zabírání dosahuje až stovek hektarů (vznikají tam velké rekreační osady, které jsou tvořené individuálními a podnikovými chatami, poškozují přírodní prostředí bezprostředně i esteticky).
-

Cestovní ruch a životní prostředí

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ❑ **Tvrdý turismus – masový turismus**
  - ❑ Tvrdý typ cestovního ruchu lze také nazývat **masovým turismem**, jedná se o obecný termín označující cestování velkých skupin návštěvníků, využívání hromadných ubytovacích a stravovacích zařízení a dopravních prostředků. Byl to Thomas Cook, zakladatel celosvětové cestovní společnosti, kdo pomohl rozvinout masový turismus.
  - ❑ **Masový cestovní ruch** je charakteristický vysokou koncentrací turistů na relativně malém území, bez většího zájmu a interakce se širším okolím.
  - ❑ Jak už jeho označení napovídá, a zaujímá největší část trhu. Můžeme jej tedy považovat za základní druh cestovního ruchu, který je soustředěn do rozlehlých, plně vybavených středisek, od kterých se očekává kompletní servis. Je energeticky náročný, podmiňuje výstavbu dalších budov a infrastruktury, má minimální hospodářský přínos pro místní obyvatelstvo a navíc znečišťuje životní prostředí.
-

- ❑ Chybí zde koncepční řízení a převládá **nešetrný přístup k životnímu prostředí u turistů i samotných poskytovatelů služeb.**
  - ❑ Škodlivé účinky turismu přímo koreluje s počty turistů. Například u pískovcového masivu Tiské stěny (přírodní památka, součást CKHO Labské pískovce) byl zaznamenán **nárůst eroze související s rostoucí turistikou a horolezeckou zátěží.**
  - ❑ Jedna z nejznámějších pláží **Francouzské riviery**, Croisette v letovisku Saint-Maxime, se za posledních 50 let **používání zmenšila o třetinu.**
  - ❑ Aktuálním problémem jsou i přeplněné pláže Středomoří, které v roce 1999 zaplavilo 220 milionů návštěvníků a v roce **2020 to má být až 400 milionů.**
-

- ❑ Problematika masového cestovního ruchu je úzce **spjata s únosnou kapacitou**.
  - ❑ V cestovním ruchu se jedná o **tzv. skladebný ukazatel**, který měří zranitelnost lokality a identifikuje změny v její schopnosti unést reprezentativní soubor na ní provozovaných turistických aktivit a který se skládá z ukazatelů kvantity, kvality a citlivosti přírodních i lidmi vytvořených zdrojů dané lokality.
  - ❑ Cílem tohoto skladebného ukazatele je co **nejblíže určit mezní hodnoty počtu návštěvníků provozujících formy cestovního ruchu, jež jsou typické pro danou lokalitu**. Tyto meze mohou být posunuty nahoru či dolů, v závislosti na kvalitním managementu místního cestovního ruchu.
  - ❑ Aby bylo možno stanovit konkrétní meze, musí být nejprve provedeno dlouhodobé monitorování oblasti, založené na sledování vhodných parametrů schopných popsat změny dané lokality v souvislosti s provozováním cestovního ruchu.
-

- ❑ **Únosná kapacita má několik druhů** - fyzicky únosná, ekologicky únosná, též ekonomicky či sociálně a psychologicky únosná kapacita.
  - ❑ **A) Ekologicky únosná kapacita** udává maximální úroveň dlouhodobě chápané turistické zátěže, se kterou se ekosystém vyrovná bez trvalých následků. Tato hodnota je přímo úměrná autoregenerační schopnosti daného ekosystému. Zjištěná hodnota této složky by měla být směrodatnou především při regulaci činnosti subjektů cestovního ruchu v oblastech s cennými, nebo citlivými ekosystémy.
  - ❑ **B) Socio-kulturně únosná kapacita** území, představující hranici rozvoje cestovního ruchu, při jejímž překročení aktivity cestovního ruchu způsobují v místní komunitě nevratné negativní změny v podobě narušení lokálního životního stylu, postupné ztráty identity a změny v hodnotové hierarchii. Problém „pozitivních ghet
-

❑ **C) Psychologicky únosná kapacita**, neboli percepční, zahrnuje subjektivní ukazatele indikující maximální stupeň rozvoje cestovního ruchu (intenzity návštěvnosti), který je ještě kompatibilní s určitým typem turistického zážitku, vyhledávaným v daném objektu či prostranství.

❑ Hodnoty těchto ukazatelů do značné míry závisí na vymezení žádoucích forem cestovního ruchu, ale také na dosavadních zkušenostech a anticipaci návštěvníků. Bývá nejčastěji přesahovanou složkou únosné kapacity. Se snížením kvality zážitku z návštěvy přeplněných horských partií, pláží, či historických jader měst se setkal každý vnímavý turista.

- ❑ **Měkký turismus – udržitelný turismus**
  - ❑ **Zhruba od 80. let 20. století je v Evropě pozorován zřetelný posun od masového turismu směrem k novým formám turistické spotřeby.**
  - ❑ **Tuto změnu lze dát do souvislosti hned s několika faktory.** Ve společnosti se začala projevovat touha po individualitě, která se projevila ve výrobě, a následně i v poptávce v cestovním ruchu. Zároveň rostlo a nadále roste povědomí o životním prostředí a zdravějším způsobu života. Tato změna v preferencích se projevil tím, že turisté začali odmítat masové cesty, přestali opakovat své návštěvy v jedné destinaci a začali vyhledávat nové možnosti cestovního ruchu vedoucí k seberealizaci a šetrnému zacházení s životním prostředím. (přírodní turismus, ekoturismus, agroturistika apod.)
  - ❑ **Na základě konceptů udržitelného rozvoje se začal profilovat tzv. „zelený turismus“, který nenarušuje životní prostředí.**
-

- V zahraniční literatuře se můžeme setkat s pojmem „zelený cestovní ruch“, který představuje aktivní formy cestovního ruchu ve volné přírodě a v mírně osídlených oblastech, respektující a chránící přírodu, nebo s pojmem alternativní cestovní ruch - což podtrhuje rozdíl mezi cestovním ruchem v malých skupinkách, který respektuje potřeby a zvyky místní komunity, oproti masovému cestovnímu ruchu s jeho negativními vlivy na sociální a kulturní prostředí a na životní prostředí obecně.
-

Pozitivní vlivy CR na přírodní prostředí

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

Mezi pozitivní vlivy CR na přírodní prostředí můžeme zařadit:

- ❑ **Zachování a ochrana významných přírodních zdrojů** - Ochrana přírody je zajišťována v podobě NP, CHKO, přírodních rezervací a jiných maloplošných chráněných území. Pozitivní je neustálý růst počtu těchto území.
  - ❑ **Dalším pozitivním vlivem je ochrana kulturně-historických památek**, s cílem využít jich jako významné atraktivity cestovního ruchu. Příkladem jsou skanzeny lidové architektury či muzea lidových staveb, jako je například Muzeum vesnických staveb středního Povltaví ve Vysokém Chlumci na Sedlčansku. Další formou ochrany památek může být jejich zapsání v Seznamu světového dědictví UNESCO
  - ❑ **Cestovní ruch působí jako pobídka a finanční zdroj k opravě a obnově historických budov** a též napomáhá k tvorbě lepší infrastruktury (např. stavba čističek vody), která přispěje k větší ochraně životního prostředí.
-

Pozitivní vlivy CR na přírodní prostředí

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ❑ Dalšími pozitivními vlivy je například zvyšující se zájem (zejména městského obyvatelstva) o kvalitu životního prostředí, rostoucí snaha obyvatel zachovat přírodní a kulturní dědictví.
  - ❑ Vytvářením pracovních příležitostí na venkově, v souvislosti s rozvojem alternativních forem cestovního ruchu, pomáhá řešit problémy urbanizace (Urbanizace představuje proces, kdy dochází k relativní koncentraci obyvatelstva (a tím i jeho aktivit) v území do měst).
-

Negativní vlivy CR na přírodní prostředí

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Jednou ze složek životního prostředí, u které se projevují vlivy cestovního ruchu, je **voda**. Ta je základním předpokladem existence turistických a rekreačních středisek, ať už je to voda pitná či užitková.
  - ❑ Cestovní ruch přispívá ke **znečišťování povrchových i podzemních vod**, a to díky provozu zařízení cestovního ruchu i samotnými aktivitami návštěvníků. Zejména pak v místech vysoké koncentrace návštěvníků nebo v místech s nedostatečnou materiálně technickou základnou, například v chatových oblastech a kempech, kde může být nedostatek hygienických zařízení.
  - ❑ **Čisté ovzduší** je dalším z důležitých předpokladů turistické nabídky.
  - ❑ **Cestovní ruch je zdrojem emisí přímo** (silniční a letecká doprava) i nepřímo. Emise vznikají zejména při výstavbě a provozu turistických zařízení a při provozu dopravních prostředků. K zátěži ovzduší ve vztahu k turistickým aktivitám dochází hlavně při dopravě do místa pobytu.
-

Negativní vlivy CR na přírodní prostředí

- ❑ Zejména v posledních letech značně narůstá individuální automobilová doprava, která je hlavní hrozbou udržitelného rozvoje.
  - ❑ **Prostředí ohrožují také lokální zdroje znečištění** např. v podobě lokálních topenišť na pevná paliva.
  - ❑ **Krajina zahrnuje půdu, faunu, flóru, horstvo i vodstvo.** Půda je tedy neodmyslitelnou součástí krajiny.
  - ❑ K nejvážnějším vlivům cestovního ruchu na krajinu patří **zábor půdy pro výstavbu hotelů a rekreačních zařízení.** Výstavba spolu se sportovními a turistickými aktivitami způsobuje poškozování a erozi půdy.
  - ❑ **V ČR klesá podíl zemědělské půdy na celkové rozloze státu nejrychleji ve srovnání se sousedními zeměmi.** Dlouhodobě klesá zejména podíl orné půdy, a to především na periferiích měst, kde obvykle rostou skladové komplexy a průmyslové zóny.
-

Negativní vlivy CR na přírodní prostředí

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V MARVĚ

- ❑ Každý den tak v ČR ubyde necelých 25 ha orné půdy – pro vaši lepší představu se jedná o plochu zhruba 40 fotbalových hřišť, která každodenně nenávratně zmizí.
  - ❑ **Eroze se projevuje ve formě obrušování povrchu památek (chůze, dotyky), rozšiřování a prohlubování cest v okolí památek a přírodních zajímavostí. Toto poškození může být ještě větší, nedrží-li se turisté na vyznačených trasách.**
  - ❑ **Znehodnocování vzhledu krajiny.** Výstavba rekreačních zařízení může vést kromě eroze a degradace půdy ke znehodnocení vzhledu krajiny. K tomu dochází například nevhodným umístěním zařízení cestovního ruchu, nerespektováním tradičních architektonických stylů či použitím nevhodných stavebních materiálů.
  - ❑ Ke změnám krajiny též dochází budováním **materiálně-technické základny pro rekreaci.**
-

- ❑ Nepříznivé vlivy cestovního ruchu se projevují též na **zhoršení životních podmínek pro faunu a floru (ztráta biodiverzity)**. Nejvýznamnějším zdrojem negativních vlivů z hlediska turistické infrastruktury je stavba a provoz turistických dopravních zařízení (lanovek, vleků, sněhových rolb), úprava sjezdovek, umělé zasněžování, vytváření cyklistických a pěších stezek, přístavy pro jachty a motorové čluny či výstavba sportovních a rekreačních zařízení (golfových hřišť či sportovišť), což má za následek ztrátu přirozených stanovišť pro faunu a floru a zhoršení kvality krajiny.
  - ❑ Souvisejícím důsledkem rozvoje cestovního ruchu v citlivých ekosystémech může **být snižování druhové rozmanitosti**, přičemž vytlačení nebo úhyn (ohrožených) druhů živočichů a rostlin může být právě konkrétním důsledkem expanze alochtonního (v novém ekosystému často postrádá svého přirozeného nepřítele) druhu v daném ekosystému. (ryba čtverzubec stříbropásý)
-

Negativní vlivy CR na přírodní prostředí

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Cestovní ruch úzce souvisí s **biodiverzitou a atraktivitami** vytvořenými díky bohatému a různorodému přírodnímu prostředí.
  - ❑ Nadměrné využívání při cestovním **ruchu vede k úbytku biodiverzity a tedy ke ztrátě turistického potenciálu.**
  - ❑ Při nepřiměřeném cestovním ruchu může dojít k **ohrožení ekologicky citlivých oblastí, jako jsou chráněná území, lesy, mokřiny, rašeliniště a vodní zdroje.**
  - ❑ **Znečištění a odpady produkované cestovním ruchem** se mohou projevovat ve formě znečištění půdy odpadky (na atraktivních místech), znehodnocení vody vypouštěním odpadních vod a vodní dopravou (výletní lodě, sportovní využití lodí). Ke znečištění dochází také při kulturních a sportovních setkáních.
  - ❑ Cestovní ruch může způsobit tlak na **místní zdroje energie, potravin, vody a dalších komodit, který může zapříčinit jejich nedostatek v dané lokalitě.**
-

Negativní vlivy CR na přírodní prostředí

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

- ❑ Bohužel často dochází k vědomému opomíjení environmentálních aspektů při výstavbě infrastruktury cestovního ruchu ze strany investorů a též při samotném provozování služeb cestovního ruchu.
  - ❑ Problémem je též **nadměrná koncentrace cestovního ruchu v některých oblastech**. S cestovním ruchem je spojen vandalismus, způsobovaný návštěvníky v podobě nápisů či sgrafitů na skalních a jiných přírodních útvarech.
  - ❑ Typickým projevem tohoto poškozování nejen v rozvojových zemích je tzv. „**hon za suvenýry**“ („souvenir hunting“) a provozování **motorových člunů a skútrů a potápění na místech**, kde to není vhodné. Poškození kulturních hodnot je výrazem turistického vandalismu, zejména v objektech a prostranstvích historického významu, jejichž typickými projevy jsou nápisy a grafity na zdech objektů či nepovolený sběr archeologických nálezů.
-

Mezi zdokumentované příklady patří např:

- poničení nástěnných kreseb v hrobkách v Údolí králů (horní Egypt)
  - a znesvěcení náboženských soch v Káthmándú (Nepál).
-

Biodiverzita (ekosystémová i druhová)

- ❑ **Ničení ekosystémů** – ztráta stanovišť rostlinných a živočišných druhů
  - ❑ **Šíření alochtonních druhů, tedy rostlinných a živočišných druhů**, které se na daném místě nevyskytovaly a byly na ně zavlečeny aktivitami lidí
  - ❑ V případě cestovního ruchu jde často o neúmyslné aktivity návštěvníků, **kdy jsou semena rostlin, mikroorganismy, drobní živočichové a zárodky živočichů přenášeny na botách, oděvu, v potravinách, uvnitř trávicího traktu a na povrchu dopravních prostředků**
  - ❑ **Vědomé zavlečení představuje rozptyl rostlinných a živočišných druhů do místních ekosystémů z míst**, kam byly umístěny např. provozovateli zařízení cestovního ruchu a vlastníky rekreačních objektů za účelem zvýšení atraktivnosti (exotičnosti) místa (zahrady, parky, sady, obory, rybníky atd.)
  - ❑ Extrémním příkladem lokalizovaného (tedy kontrolovaného) zavlečení druhů jsou botanické a zoologické zahrady a uměle vytvořená **safari**.
-

- ❑ **Dopady CR se neprojevují zpravidla tak zřetelně a bezprostředně, jsou hůře identifikovatelné a měřitelné, méně medializované a zatím ne důsledně zkoumané**
  - ❑ **Význačným projevem cestovního ruchu a dalších vlivů je akulturace, projevující se jako proces změn kultury a společnosti vůbec v důsledku dlouhodobějšího či opakovaného styku kulturně odlišných společenských skupin, v němž jedna skupina (na rozdíl od transkulturace, kdy jde o kontakt a výměnu mezi dvěma kulturami zhruba stejné komplexnosti a technické úrovně) má výrazně nižší technickou úroveň.**
  - ❑ **Nejčastěji jde o vliv angloamerické (západní) kultury na původní kulturu méně vyspělých společností.**
-

- ❑ **Akulturace může mít kladné i záporné dopady** – může rychle a výrazně změnit životní styl místní komunity a snížit tak atraktivitu (gravitaci) dané destinace pro návštěvníky, současně může vést ke zvýšení životní úrovně (hygienické návyky, motivace pro rozvoj aj.).
  - ❑ **Podstatně méně intenzivní je naopak ovlivňování návštěvníků místní kulturou (menší doba expozice) - zejména v běžném případě návštěvníka z rozvinutější země v zemi méně rozvinuté.**
  - ❑ **Komodifikace zdrojů cestovního ruchu je procesem, kdy se z daného zdroje (jevu) cestovního ruchu stává komodita. V rámci procesu komercializace je zboží vyráběno a nabízeno masově a ztrácí se jeho jedinečnost – příkladem je komodifikace a stereotypizace místního uměleckého řemesla a masová výroba více či méně kýčovitých suvenýrů.**
-

- ❑ **Zde je výrazná provázanost s dopady na přírodní složky geografického prostředí, neboť** např. masová výroba suvenýrů z korálů pochopitelně vede k destrukci cenných korálových útesů ve spojitosti se svým termínem „**kulturní prostituce**“ uvádí, že kultura je nabízena jako zdroj cestovního ruchu, komodita, která má být prodána autokarovým skupinám.
  - ❑ **Cestovní ruch jako forma interkulturální interakce může totiž působit na kulturní identitu rezidentů v negativním smyslu, a to např. iniciací či posílením netolerance až nacionalismu nebo vlivem návštěvníky vtažených globalizačních efektů.** V kladném smyslu jde o posílení pocitů hrdosti, úcty ke kolektivnímu dědictví, patriotismu a obecně stimulaci návratu k tradicím či jejich udržování.
-

- ❑ **Stereotypizace kultury představuje** proces způsobený komerčním tlakem na místní kulturu, přičemž trh cestovního ruchu v turisticky exponovaných územích hraje v tomto procesu významnou roli. Jde v podstatě o sbližování místní kultury s globální kulturou, a to zpravidla formou demonstračního efektu zprostředkovaného mezinárodním obchodem, informačními zdroji a technologiemi, ale také návštěvníky destinace a rozvojem cestovního ruchu obecně.
  - ❑ **Ztráta autenticity je procesem mizení nebo oslabování původnosti, reálnosti, pravdivosti.** V realitě cestovního ruchu (např. při ochraně památek, v umění, při hodnocení životního stylu, folklóru) se popisuje a hodnotí míra autenticity události, způsobu rekonstrukce stavby atd. Jedním z negativních dopadů komerčního masového cestovního ruchu je právě postupná ztráta autenticity místní kultury, architektury, všedního života místní komunity, upomínkových předmětů atd.
-

Demonstrační efekt

- Napodobování vzorců chování návštěvníků rezidenty a účast rezidentů na konzumaci služeb cestovního ruchu

Módnost

- Jak ze strany investorů tak návštěvníků
  - Ovlivnění procesu rozhodování člověka výběrem a vztahem dalších jedinců k produktu a způsobem jeho propagace, vytvářením obrazu produktu, který je populární, žádoucí, moderní St. Tropez, Davos, Aspen, Špindlerův Mlýn
-

❑ Dualizace společnosti

- ❑ Proces, v němž se rozděluje společnost v základních rysech na dvě odlišné socioekonomické třídy, na chudé a bohaté
  - ❑ Duální společnosti často vznikají v intenzivně navštěvovaných destinacích, kde vrstva podnikatelů v cestovním ruchu výrazně profituje z intenzity cestovního ruchu, zatímco zbytek místních obyvatel spíše trpí zvýšenými životními náklady, především díky cestovním ruchem způsobené inflaci.
-

❑ Marginalizace obyvatel

- ❑ Proces vytlačování rezidentů z prestižnějších (zpravidla historických) částí sídel nebo z ekonomicky či sociálně významnějších pozic, přičemž uspokojování jejich potřeb bývá též odsunováno na poslední místa v agendě místní politiky a funkce území obecně,
  - ❑ Dochází k přímému či nepřímému (např. cenovou politikou, strukturou maloobchodní nabídky a výší nájmu) vytlačování rezidentů podnikatelsky neangažovaných na rozvoji cestovního ruchu do periferní zóny destinace a na okraj místní společnosti, a to ekonomicky (vyšší cenová hladina v intenzivně navštěvovaném místě – zpravidla městě) i společensky,
  - ❑ Důsledkem tohoto jevu často bývá zvýšený výskyt sociálně patologických jevů, mezi které patří např. prostituce, dále kriminalita, toxikomanie a gamblerství.
-

Turistická iritace

Užší pojetí

- Míra „nevraživosti“ rezidentů ve vztahu k návštěvníkům,

Širší pojetí

- Vztah rezidentů k vývoji CR na území dané destinace obecně
  - Doxeyho „iritační index“ (iridex)
  - Odstíny postojů rezidentů: euforie, apatie, znechucení.....
-

Etnocida

- Proces vyhlazování prvků typických pro místní etnikum jako výsledek globalizace, často však s výrazným či stoprocentním podílem působení aktivního CR, spojeného s uspokojováním potřeb zahr. návštěvníků a požadavků zahr. Investorů

Xenofobie

- Strach a obavy z cizinců, jiných ras, neznámých míst
  - CR na jednu stranu přispívá k překonávání xenofobie, vyplývající z neznalosti a historické, politické, ekonomické nebo společenské izolovanosti
  - CR na straně druhé xenofobii zvyšuje zejména při vysokém rozdílu v životní úrovni návštěvníků a hostitelské komunity nadřazený způsob chování návštěvníků (daný vyšší kupní silou)
-

Pozitivní dopady

- Příliv investic
  - Tvorba pracovních příležitostí
  - Potenciální dopady na HDP, obchodní bilanci atd.
  - Diverzifikace ekonomických rizik
  - Příliv cizí měny
-

❑ **Negativní dopady**

❑ **Kongesce veřejných prostor a komunikací**

- ❑ Situace, kdy dochází k přetížení, resp. nadměrnému využívání prostranství a infrastruktury návštěvníky destinace,

❑ **Ekonomické úniky**

- ❑ Pokles příjmů státu nebo regionu, místa, způsobený nutností importovat zboží, služby nebo finanční prostředky z okolních států nebo regionů,
  - ❑ Také daňové zisky do velké míry plynou do míst sídel firem, ne do lokalit jednotlivých provozoven,
  - ❑ Typické především pro mezinárodní hotelové řetězce, restaurační řetězce a velké mezinárodní touroperátory, kteří dovážejí zboží a služby do destinace na úkor místního zboží a služeb a odčerpávají zisk.
-

Vlivy CR na ekonomické prostředí

- ❑ **Destabilizace pracovního trhu** (sezónnost, různé ohodnocení, odsátí pracovních sil z jiného odvětví),
  - ❑ **Destabilizace cenových poměrů** (především v neprospěch domácího obyvatelstva),
  - ❑ **Spekulace s nemovitostmi.**
  - ❑ **Sezónní a jádrová inflace**
    - ❑ Jev zvýšení cenové hladiny důsledkem zvýšené časoprostorové koncentrace nabídky, zpravidla na území destinačního jádra a období turistické sezóny
-

Efekt turistické pasti

Nežádoucí působení neregulovaného cestovního ruchu, který svými podnikatelskými aktivitami znehodnocuje svůj vlastní kapitál (kulturní a přírodní hodnoty destinace) a tím i předpoklady pro svůj ekonomicky, ekologicky i společensky udržitelný rozvoj

Intenzita dopadu tohoto efektu je dána zejména následujícími faktory:

- relativní návštěvnost (vztažená na počet obyvatel),
  - sezónnost, zranitelnost ekosystémů,
  - míra ekonomické závislosti rezidentů na CR.
  - míra regulace CR.
-

Urbanizace rekreačního prostoru

- Vysoká koncentrace rekreačních zařízení a počet návštěvníků vytvářejí paradox,
- Lidé opouštějí prostředí měst za rekreací, oddechem a tichem, ale postupně v přírodním prostředí vytvářejí nová „města“ v podstatě s takovými problémy, pro které alespoň na krátký čas opouštějí město.

Obecně má urbanizace 4 polohy

- Ekonomická** (zvětšování počtu obyv. zaměstnaného v nezemědělských odvětvích),
  - Demografická** (urychlený vývoj městského obyvatelstva, který souvisí s přemísťováním lidí z venkova do měst),
  - Technická** (souvisí s rozmístěním městských systémů infrastruktury v prostoru a s jejich městskou zástavbou),
  - Sociální** (osvojení městského způsobu života jako osobitého sociálního znaku i na venkově)
-

☐ **Vznik a rozvoj turistických ghett**

- ☐ změna funkcí kompaktní části území sídla, při níž postupně došlo k vytlačení (resp. potlačení) běžných funkcí sídla (nejen obytné) funkcí komerční, navíc ve značné míře úzce zaměřenou na nabídku služeb CR
  - ☐ Tento jev je zpravidla doprovázen zvýšením cenové hladiny (turistická inflace), snížením dostupnosti zboží běžné denní potřeby, kongescí veřejných prostor a komunikací atd.
  - ☐ Tento proces je specifickým projevem pozitivní ghettizace .
-

Derezydencializace

- proces vytlačování obytné funkce zpravidla v turisticky vyhledávaných či jinak přitažlivých historických jádrech měst, a to zejména zařízeními cestovního ruchu a souvisejícími službami.
  - Jde o určitou kombinaci procesů depopulace a marginalizace a součástí procesu turistifikace
-

Turistifikace

- Souhrnný proces, jehož nejvýraznější efekty jsou převážně urbanistického charakteru, ale zahrnuje i ekonomické, socio-kulturní, estetické a psychologické efekty
- Komplexní dopad CR na geografické prostředí destinace a tedy o soubor mnoha dílčích vzájemně provázaných a doplňujících se efektů CR, působících ve vzájemné synergii.
- Funkční změna území z původní rezidentské funkce na funkci turistickou
- Preferováno je uspokojování potřeb návštěvníků destinace na úkor každodenních potřeb a životního stylu rezidentů
- Proces turistifikace oblasti (střediska) CR: proces i důsledek nadměrné míry aktivace jejího potenciálu pro rozvoj CR, která tak omezuje aktivaci jejího potenciálu pro další využití či dokonce vytváří tlak na snižování využívání území pro stávající „land use“ s již aktivovaným potenciálem.

Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V HAVÍŘKOVĚ

- **Pojem trvale udržitelný rozvoj** je znám již z počátku 18. století, kdy byl poprvé používán v lesním hospodářství. **Termín „udržitelný rozvoj“** odráží vzájemnou závislost mezi prostředím a rozvojem území. Předpokladem udržitelnosti je **obnovitelnost zdrojů a zachování jejich regeneračních schopností.**
  - V současné době je trendem cestovního ruchu zvyšování poptávky po zachované přírodě a její blízkosti. Trvale udržitelný rozvoj je založen na činnostech, které respektují charakter daného regionu či oblasti. Zohledňuje a zachovává potřeby místní komunity.
  - Při využívání místních zdrojů cestovního ruchu se pohybuje v určitých mezích (minimalizace spotřeby energie, řízení odpadového hospodaření, recyklace) a chová se tak, aby neomezoval ostatní při uplatňování principů udržitelnosti. Vyžaduje **spolupráci mezi různými sektory ekonomiky a mezi jednotlivými odvětvími průmyslu cestovního ruchu, asociacemi a samozřejmě turisty.**
-

Výběr z použité literatury:

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ HALL, M. C. and S. B. PAGE, 2014. The Geography of tourism and Recreation: Environment, Place and Space. Oxford: Routledge. ISBN 978-04-158-3399-8.
  - ❑ HAMARNEH, I., 2012. Geografie turismu - mimoevropská teritoria. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4430-8.
  - ❑ HRALA, V., 2013. Geografie cestovního ruchu. Praha: Idea servis. ISBN 978-80-859-7079-1.
  - ❑ KAJZAR, P., 2015. Vybrané kapitoly z geografie cestovního ruchu. Karviná: SU OPF. ISBN 978-80-7510-156-3.
  - ❑ VYSTOUPIL, J., M. ŠAUER a kol., 2011. Geografie cestovního ruchu České republiky. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-340-7.
  - ❑ WILLIAMS, S., 1998. Tourism Geography. London and New York: Routledge. ISBN 0-415-14214-8.
-

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost
